

Zadeva C-357/24

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

16. maj 2024

Predložitveno sodišče:

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Hrvaška)

Datum predloga za sprejetje predhodne odločbe:

3. maj 2024

Tožeča stranka:

Freistaat Bayern

Tožena stranka:

Euroherc osiguranje d.d.

I. Podatki o predložitvenem sodišču

Predložitveno sodišče: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (višje gospodarsko sodišče Republike Hrvaške)

[...] (ni prevedeno)

II. Stranki v postopku v glavni stvari

Tožeča stranka: Freistaat Bayern, [...] (ni prevedeno) Augsburg, Zvezna republika Nemčija, [...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno)

Tožena stranka: Euroherc osiguranje d.d., Zagreb [...] (ni prevedeno)

III. Predmet spora o glavni stvari in pomembna dejstva

- 1 Predmet spora je zahtevk tožeče stranke, naj ji tožena stranka povrne škodo, ki naj ji je nastala zaradi izplačila nadomestila za čas bolezni svojemu zaposlenemu (osebi X) iz naslova treh obdobj nezmožnosti za delo od 21. aprila 2015 do 21. maja 2015, od 16. februarja 2016 do 15. aprila 2016 in od 8. novembra 2016 do 5. januarja 2017. Izplačano nadomestilo plače za čas nezmožnosti za delo znaša skupaj 28.825,83 EUR.
- 2 Oseba X se je po tem, ko je 18. aprila 2015 v Šibeniku na Hrvaškem utrpela poškodbe v prometni nesreči, zdravila v Nemčiji. V prometni nesreči sta bila udeležena kolo in osebno vozilo. Kolo je vozila oseba X, zaposlena pri tožeči stranki, avtomobil pa je vozila oseba Y, zavarovana pri toženi stranki. Gre za obvezno zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil.
- 3 Oseba Y je bila spoznana za krivo za prekršek, vendar je v tej fazi postopka še vedno sporno, ali je izključno odgovorna za povzročitev prometne nesreče, saj tožena stranka trdi, da je k njej prispevala tudi oseba X, zaposlena pri tožeči stranki.
- 4 Tožena stranka je po prometni nesreči osebi X v postopku mirnega reševanja sporov izplačala nadomestilo dejanske škode za nastale poškodbe v prometni nesreči, ki je krilo nepremoženjsko škodo, stroške za tujo pomoč in nego, premoženjsko škodo, ostale stroške in stroške zastopanja, pri čemer je bil skupni znesek tega nadomestila 43.433,43 HRK oziroma 5764,61 EUR.
- 5 Pravna podlaga, na katero tožeča stranka opira tožbeni zahtevk, je Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (v nadaljevanju: Uredba št. 883/2004). Tožeča stranka meni, da ima kot delodajalec osebe X status „pristojnega nosilca“ iz člena 1, točka (q)(iv), Uredbe št. 883/2004 glede na to, da gre za dajatve, ki so določene v členu 3(1), in da je izplačano nadomestilo za čas bolezni zajeto s pojmom „dajatve za bolezni“ iz člena 3(1)(a) te uredbe.
- 6 Tožeča stranka se sklicuje na člen 85(1) Uredbe št. 883/2004 in trdi, da je z izplačilom nadomestila za čas bolezni vstopila v pravico svojega zaposlenega do tretje osebe (tožene stranke kot zavarovatelja odgovornosti povzročitelja škode) in da bi ji bilo treba v tem postopku priznati tako subrogacijo, saj naj bi šlo za dajatve, ki jih je oseba X prejela na podlagi nemške zakonodaje zaradi poškodbe, do katere je prišlo zaradi dogodka, ki se je zgodil na Hrvaškem.
- 7 V zvezi s tem se tožeča stranka sklicuje na člen 6(1) bavarskega zakona o plačilu nadomestila plače za delo med prazniki in v primeru bolezni, ki se v hrvaškem prevodu glasi: „Če ima delavec na podlagi zakonskih določb pravico od tretje osebe zahtevati povračilo škode zaradi izgubljenega zaslužka, ki mu je nastala zaradi nezmožnosti za delo, se ta zahtevk prenese na delodajalca v delu, v katerem je ta v skladu s tem zakonom še naprej delavcu izplačeval nadomestilo plače ter plačeval od plače izračunane prispevke, ki jih delodajalec plača zvezni

agenciji za delo, deleže delodajalca v zvezi s prispevki za socialno varnost in zavarovanje za dolgotrajno oskrbo ter plačila ustanovam za dodatno pokojninsko zavarovanje in za pokojnine za preživele osebe.“

- 8 Tožena stranka je tožbenemu zahtevku nasprotovala s trditvami, da se za konkretna dejstva ne more uporabiti Uredba št. 883/2004, predvsem ker ureja vprašanja koordinacije sistemov socialne varnosti, in ne vprašanja odškodnine za posredno škodo, ki jo je delodajalec utrpel zaradi izplačevanja nadomestila za čas boleznij svojemu zaposlenemu, ter da tožeča stranka ni pristojni nosilec, ampak so to le ustanove, ki se ukvarjajo s socialno varnostjo.
- 9 Prvostopenjsko sodišče je sprejelo navedbe tožeče stranke v zvezi z uporabo Uredbe št. 883/2004 v obravnavanem primeru, ne da bi posebej obrazložilo to stališče, vse ugovore tožene stranke zavrnilo kot neutemeljene in tožbi ugodilo (sodba Trgovaški sud u Zagrebu (gospodarsko sodišče v Zagrebu, Hrvaška) [...] (ni prevedeno) z dne 21. novembra 2023).
- 10 Tožena stranka v pritožbi zoper prvostopenjsko sodbo izpostavlja nerešena vprašanja glede pravilnosti uporabe Uredbe št. 883/2004 za ugotovljeno dejansko stanje. V zvezi s tem pritožbeno sodišče ni prepričano, ali je mogoče tožečo stranko v obravnavani zadevi šteti za pristojnega nosilca v smislu člena 1 Uredbe št. 883/2004, nato pa, ali lahko pojem „dajatve za bolezen“ iz člena 3(1)(a) zajema tudi dajatve za čas nezmožnosti za delo, ki je posledica poškodbe v drugi državi članici, pri čemer ne gre za poškodbo pri delu ali poklicno bolezen in za dajatve iz tega naslova (točka f). Pritožbeno sodišče prav tako ni prepričano, ali je lahko tožena stranka oseba, ki je odgovorna za povračilo dajatev, glede na to, da je zavarovatelj odgovornosti pri uporabi motornih vozil.
- 11 Če je odgovor na ta vprašanja pritrdilen, se postavlja vprašanje uporabe člena 85(1) Uredbe št. 883/2004. Hrvaška materialna zakonodaja na področju obveznega zavarovanja v prometu namreč ne pozna instituta povračila tako imenovane posredne škode, in sicer tiste, ki je nastala tretji osebi kot posledica škode, ki jo je utrpel oškodovanec. Pravica do povračila take škode mora biti posebej določena z zakonom, trenutno pa je ta pravica določena le v korist zavodov, ki opravljajo dejavnosti zdravstvenega, pokojninskega ali invalidskega zavarovanja. Po drugi strani delavec dajatve za bolezen prejema od delodajalca ali od hrvaškega zavoda za zavarovanje, odvisno od trajanja nezmožnosti za delo, ne glede na vzrok boleznij, delodajalec pa nima regresnega zahtevka do povzročitelja škode ali njegovega zavarovatelja. Pravna podlaga za izplačevanje nadomestila plače med začasno nezmožnostjo za delo zaradi boleznij sta pogodba o zaposlitvi in obvezno zdravstveno zavarovanje zaposlenega.

IV. Nacionalna zakonodaja in sodna praksa

- 12 Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (zakon o obveznih zavarovanjih v prometu) (Narodne novine, št. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 in 152/14), kot je veljal v času škodnega dogodka in začetka postopka v glavni stvari

Člen 2

1. Obvezna zavarovanja v prometu so:

[...] ¹(2) zavarovanje lastnika oziroma uporabnika (v nadaljevanju: lastnik) vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam (v nadaljevanju: zavarovanje avtomobilske odgovornosti)

Člen 3

1. Posamezni izrazi v tem zakonu imajo naslednji pomen:

(8) „oškodovanec“ pomeni vsako osebo, ki je utrpela premoženjsko škodo in/ali poškodbo ter ki ima v skladu s tem zakonom pravico vložiti odškodninski zahtevek [...].

Člen 11

1. Oškodovanec lahko vloži odškodninski zahtevek iz naslova zavarovanja iz člena 2(1) tega zakona pri neposredno odgovornem zavarovatelju.

Člen 22

1. Lastnik vozila mora skleniti pogodbo o zavarovanju odgovornosti za škodo, ki jo z uporabo vozila lahko povzroči tretjim osebam zaradi smrti, telesne poškodbe, prizadetega zdravja, uničenja in poškodovanja stvari.

Člen 27

1. Zavarovalnica mora zavodom, ki opravljajo dejavnost zdravstvenega, pokojninskega ali invalidskega zavarovanja, povrniti dejansko škodo v okviru odgovornosti svojega zavarovanca in v mejah obveznosti iz zavarovalne pogodbe.

2. Za dejansko škodo v smislu odstavka 1 tega člena se štejejo stroški zdravljenja in drugi nujni izdatki, ki so nastali v skladu z zakonodajo o zdravstvenem zavarovanju, ter sorazmerni znesek pokojnine oškodovanca ali njegovih družinskih članov.

13 Zakon o obveznom zdravstvenem osiguranju (zakon o obveznem zdravstvenem zavarovanju) (Narodne novine št. 80/13 in št. 137/13), kot je veljal v času škodnega dogodka in začetka postopka v glavni stvari

Člen 36

1. Zavarovanci imajo v okviru pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja pravico do:

¹ Z znakom [...] je označeno, da je del zakonskega besedila izpuščen kot nepotreben.

(1) nadomestila plače med začasno nezmožnostjo za delo ali zadržanostjo od dela zaradi koriščenja zdravstvene zaščite ali v drugih okoliščinah iz člena 39 tega zakona (v nadaljevanju: nadomestilo plače) [...]

Člen 39

Zavarovanec je upravičen do nadomestila plače v zvezi s koriščenjem zdravstvenega varstva iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ali v drugih okoliščinah, določenih s tem zakonom, če je:

(1) začasno nezmožen za delo zaradi bolezni ali poškodbe ali če je zaradi zdravljenja ali zdravstvenih preiskav nameščen v zdravstveni ustanovi [...]

Člen 40

Nadomestilo plače v zvezi s koriščenjem zdravstvenega varstva iz člena 39, točki 1 in 2, tega zakona zavarovancu iz lastnih sredstev izplača:

(1) pravna ali fizična oseba – delodajalec za prvih 42 dni začasne nezmožnosti za delo in med celotnim obdobjem, v katerem je zavarovanec na delu v tretji državi, na katero ga je napotila pravna ali fizična oseba ali je sam zaposlen v tretji državi [...].

Člen 41

[...] 3. Nadomestilo plače med začasno nezmožnostjo za delo iz člena 39, točki 1 in 2, tega zakona od 43. dneva oziroma od osmega dneva začasne nezmožnosti dalje obračunava in izplačuje pravna oziroma fizična oseba – delodajalec, zavod² pa mora vrniti izplačano nadomestilo plačo v 45 dneh od datuma prejema zahtevka za povračilo.

Člen 136

1. Zavod mora odškodnino za povzročeno škodo zahtevati od povzročitelja bolezni, poškodbe ali smrti zavarovanca.

2. Za škodo, ki jo zavodu v primerih iz odstavka 1 tega člena povzroči delavec pri delu ali v zvezi z delom, odgovarja pravna ali fizična oseba – delodajalec.

3. V primerih iz odstavka 2 tega člena mora zavod zahtevati odškodnino tudi neposredno od delavca, če je bila škoda povzročena namerno ali iz hude malomarnosti.

² Hrvaški zavod za zdravstveno zavarovanje, ki v skladu s členom 3 Zakon o obveznem zdravstvenem osiguranju (zakon o obveznem zdravstvenem zavarovanju) nosilec obveznega zdravstvenega zavarovanja v Republiki Hrvaški.

4. Če zavod zahteva odškodnino od pravne osebe oziroma od fizične osebe in od delavca, so ti solidarno odgovorni za škodo.

Člen 140

Zavod mora odškodnino za povzročeno škodo v primerih iz člena 136 tega zakona zahtevati tudi neposredno od zavarovatelja, pri katerem so te osebe zavarovane proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam, v skladu s predpisi o obveznem zavarovanju za to tveganje.

Člen 142

Zavod v primerih, določenih s tem zakonom, mora zahtevati odškodnino, tudi če škoda izhaja iz plačila dajatev, do katerih je upravičen zavarovanec, iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja, to je iz državnega proračuna.

Člen 143

Odškodnina, ki jo zavod lahko zahteva v primerih iz členov 135 in 136 ter členov od 138 do 142 tega zakona, zajema stroške zdravstvenih in drugih storitev ter zneske denarnih nadomestil in drugih dajatev, ki jih izplačuje zavod.

14 Pravno stališče, da delodajalec in njegov zavarovatelj odgovornosti nimata pravice do odškodnine iz naslova izplačanega nadomestila plače zaradičasne nezmožnosti za delo svojega delavca kot posledice nesreče pri delu, je jasno izraženo v nedavni sodni praksi Vrhovni sud Republike Hrvatske (vrhovno sodišče Republike Hrvaške). K temu predlogu je priložena sodba [...] (ni prevedeno) z dne 18. marca 2014. Iz te odločbe je razvidno, da delodajalci nimajo pravice niti od povzročitelja škode niti njegovega zavarovatelja zahtevati odškodnine iz naslova tega, kar so svojemu delavcu izplačali med bolniško odsotnostjo, ki je posledica nesreče. Do tega niso upravičeni niti v primeru nesreče pri delu ali poklicne bolezni. Taka pravica prav tako ni priznana zavarovatelju delodajalca, čeprav je določena obveznost delodajalcev, da se zavarujejo za odgovornost v primeru nesreče pri delu in poklicne bolezni svojih zaposlenih.

15 Upoštevni del te sodbe se glasi:

„Delodajalec, ki svojemu delavcu v skladu z zgoraj navedenimi zakonskimi določbami³ izplača nadomestilo plače med bolniško odsotnostjo zaradi nesreče pri delu, ki jo je povzročila tretja oseba (povzročitelj škode), na podlagi splošne ureditve odgovornosti za škodo ni subjekt zunajpogodbenega razmerja odgovornosti za škodo, nastalega s poškodbo njegovega delavca, ker škodno ravnanje ni bilo usmerjeno zoper njega. Da bi v položaju, v katerem je škodno

³ Gre za Zakon o zdravstvenem osiguranju (zakon o zdravstvenem zavarovanju) (Narodne novine št. 75/93, 55/96 in 1/97 – prečiščeno besedilo, 109/07, 13/98, 88/98, 150/98, 10/99, 34/99, 69/00, 59/01, 82/01)

ravnanje usmerjeno proti eni osebi, posledice škodnega ravnanja pa vplivajo tudi na drugo osebo, ta druga oseba imela pravico do odškodnine, mora biti njena pravica izrecno določena z zakonom.

S tem ko je zavarovanec tožeče stranke [...] svoji delavki [...] plačal nadomestilo plače med bolniško odsotnostjo zaradi nesreče pri delu, je izpolnil svojo zakonsko obveznost iz členov 51 in 26 Zakon o zdravstvenom osiguranju [(zakon o zdravstvenem zavarovanju)].

Nobena določba Zakon o zdravstvenom osiguranju [(zakon o zdravstvenem zavarovanju)] ne določa pravice delodajalca do povračila nadomestila plače, izplačanega njegovemu delavcu zaradi nesreče pri delu, od osebe, odgovorne za škodo, pri čemer je ta pravica z določbo člena 85(1) tega zakona izrecno določena za Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje [(hrvaški zavod za zdravstveno zavarovanje)].“

V. Razlogi za vložitev predloga

- 16 Tako se v položaju, v katerem v hrvaški zakonodaji ni priznana pravica do odškodnine za posredno škodo, ki jo je delodajalec utrpel zaradi plačila nadomestila plače med nezmožnostjo za delo svojega delavca, postavlja vprašanje, ali lahko na podlagi člena 85(1) Uredbe št. 883/2004 nemški delodajalec vstopi v pravico svojega zaposlenega ali ima neposreden odškodninski zahtevek do tretje osebe, v tem primeru do zavarovatelja osebe, odgovorne za nastanek škodnega dogodka in njegove posledice.
- 17 Sodišče Evropske unije se je z razlago člena 93(1) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971, ki v bistvu ustreza členu 85(1) Uredbe št. 883/2004, ukvarjalo v odločbah C-397/96 in C-428/92, vendar predložitveno sodišče ocenjuje, da v teh odločbah ni odgovorjeno na vprašanje, ali se lahko prizna pravica do povračila dajatve delodajalcu kot pristojnemu nosilcu, če v državi članici, v kateri je prišlo do poškodbe, oškodovanec takega povračila ne more zahtevati oziroma ni pravne podlage za uveljavljanje tovrstnega povračila škode.
- 18 Pred Sodiščem Evropske unije poteka postopek z zadevo C-7/24 o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo dansko sodišče, da bi prejelo razlago člena 85(1) Uredbe št. 883/2004. Iz vsebine tega predloga, ki je objavljen v obliki delovnega dokumenta, je razvidno, da je spor o glavni stvari v navedeni zadevi podoben postopku v glavni stvari, na katerega se nanaša ta predlog. Bistvena razlika je v tem, da sta tožeči stranki v navedeni zadevi nemški družbi javnega prava za pokojninsko zavarovanje (pravno zavezana nosilca socialne varnosti), medtem ko je v zadevi, ki se obravnava pred hrvaškim sodiščem, tožeča stranka delodajalec oškodovanca. Tožena stranka je, tako kot v tej zadevi pred hrvaškim sodiščem, danska družba za zavarovanje civilne odgovornosti. V navedenem predlogu se prav tako postavlja vprašanje, ali se lahko z materialnimi pravili države članice, v kateri je nastala poškodba, omejuje pravico pravno zavezanega

nosilca socialne varnosti do povračila, kadar dajatve s področja socialne varnosti, katerih povračilo se zahteva, niso enake ali vsaj po naravi primerljive z zahtevkom, ki bi ga oškodovanec imel na podlagi teh materialnih pravil (točka 58 predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-7/24).

VI. Vprašanje

Glede na zgoraj navedeno Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (višje gospodarsko sodišče Republike Hrvaške) kot drugostopenjsko sodišče v tej zadevi na podlagi člena 19(3)(b) Pogodbe o Evropski uniji in člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije meni, da je treba Sodišču Evropske unije predložiti to vprašanje za predhodno odločanje:

Ali je treba člen 85(1) Uredbe Sveta (ES) št. 883/2004 z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti razlagati tako, da je za to, da bi imel delodajalec kot nosilec, ki je odgovoren za dodelitev dajatve, pravico zahtevati povračilo dajatev za primer bolezni, ki jih je izplačal svojemu zaposlenemu zaradi nesreče, ki se je zgodila kot posledica dogodka v drugi državi članici, od tretje osebe, odgovorne za povračilo škode, ali od njenega zavarovatelja civilne odgovornosti, potrebno, da v državi članici, v kateri je nastala poškodba, obstaja pravna podlaga za zahtevanje tovrstnega povračila škode?

Zagreb, 3. april 2024

[...] (ni prevedeno)

Priloge:

- prepis prvostopenjske sodbe, pritožbe in bistvenega dela spisa prvostopenjskega sodišča
- prepis sodbe Rev-x 1048/13-2 z dne 18. marca 2014

[...] (ni prevedeno)